

Dejepis 9. ročník

Charakteristika predmetu

Dejepis spolu s humánnou zložkou zemepisu a občianskou výchovou tvorí vzdelávaciu oblasť spoločenskovedných predmetov. Je v nej však samostatným predmetom a spolu s nimi predstavuje jeden z významných prostriedkov procesu humanizácie žiakov. V jeho priebehu si žiaci postupne osvojujú kultúru spoločenskej komunikácie a demokratické spôsoby svojho konania na základe oboznamovania sa s vývojom ľudskej spoločnosti najmä z hľadiska aspektu konajúcich osôb, či skupín ľudí a tiež prostredníctvom pohľadov na dôležité formy života spoločnosti v jednotlivých historických obdobiach.

Hlavnou funkciou dejepisu je kultivovanie historického vedomia žiaka ako celistvej osobnosti a uchovanie continuity historickej pamäti v zmysle odovzdávania historickej skúsenosti či už z miestnej, regionálnej, celoslovenskej, európskej alebo svetovej perspektívy. Súčasťou jej odovzdávania je predovšetkým postupné poznávanie takých historických udalostí, dejov, javov a procesov v priestore a čase, ktoré zásadným spôsobom ovplyvnili vývoj slovenskej spoločnosti a premietli sa do obrazu našej prítomnosti. Takto vedie žiakov k úcte k vlastnému národu, k rozvíjaniu vlastenectva ako súčasť kultivovania ich historického vedomia, v ktorom rezonuje i úcta k iným národom a etnikám, rovnako tak rešpektovanie kultúrnych a iných odlišností, ľudí, rôznych diverzifikovaných skupín a spoločenstiev. Prispieva tak k rozvíjaniu hodnotovej škály demokratickej spoločnosti. Rovnako dôležitosť pripisuje aj demokratickým hodnotám európskej civilizácie.

Učebné osnovy

ISCED 2 – nižšie stredné vzdelávanie	
Názov predmetu:	Dejepis
Ročník:	deviaty
Časová dotácia:	2 h týždenne/66 h ročne
ŠVP:	2 h
ŠkVP:	2h
Vyučovací jazyk:	slovenský

Hlavné ciele učebného predmetu

Žiaci

- nadobudnú spôsobilosť orientovať sa v historickom čase
- nadobudnú spôsobilosť orientovať sa v historickom priestore
- naučia sa čítať a používať dejepisnú mapu
- získajú základné vedomosti a spôsobilosti z oblasti vybraných historických udalostí, javov, procesov z národných a svetových dejín
- nadobudnú spôsobilosť pochopiť príčiny, priebeh a dôsledky historických udalostí
- získajú schopnosti poznávať históriu na základe analýzy primeraných školských historických písomných, obrazových, hmotných a grafických prameňov a sú schopní týmto prameňom klásť primerane adekvátne otázky
- rozvinú si komplex kompetencií – spôsobilostí, schopností rozvíjať a kultivovať kultúrny dialóg a otvorenú diskusiu ako základný princíp fungovania histórie i školského dejepisu v demokratickej spoločnosti
- osvoja si postupne spôsobilosť historickej kultúry ako schopnosti orientovať sa v mnohosti kultúrnych situácií, v ktorých sa stretávame s históriou

Metódy a formy

Odporúčania Pedagogicko-organizačných pokynov sú rozpracované v štandardoch a tematických plánoch predmetu.

Realizácia vyučovania prebieha prevažne v kmeňových triedach.

Učiteľ používa pri výučbe metódy:

- motivačné metódy (motivačné rozprávanie, motivačný rozhovor, motivačný problém, motivačná demonštrácia)
- aktivizujúce metódy (situačná metóda, kooperatívne vyučovanie)
- expozičné metódy (rozprávanie, vysvetľovanie, rozhovor, demonštračná metóda, inštruktáž)
- problémové metódy (projektová metóda, brainstorming)
- fixačné metódy (metódy opakovania a precvičovania pomocou úloh na pracovných listoch)
- diagnostické metódy (pozorovanie)

V predmete dejepis sa uplatňujú nasledovné **prierezové témy**:

- multikultúrna výchova

- osobnostný a sociálny rozvoj
- ochrana života a zdravia - sú integrované do jednotlivých tematických celkov.

Vzdelávací obsah je rozdelený na niekoľko tematických celkov:

PRVÁ SVETOVÁ VOJNA (12 hodín)

MEDZIVOJNOVÁ EURÓPA (21 hodín)

DRUHÁ SVETOVÁ VOJNA (11 hodín)

SVET PO DRUHEJ SVETOVEJ VOJNE (16 hodín)

DEJINY SÚČASNOSTI (6 hodín)

Obsahový štandard

PRVÁ SVETOVÁ VOJNA

medzinárodné vzťahy, vznik dvoch nepriateľských blokov,
Balkán - križovatka záujmov veľmocí,
príčiny vojny,
vypuknutie vojny, vojenské operácie na západnom a východnom fronte,
koniec vojny, mierová konferencia v Paríži,
Slováci v armáde Rakúsko-Uhorska - na frontoch,
Slovensko v čase prvej svetovej vojny,
politické a vojenské aktivity Slovákov v zahraničí,
významné osobnosti domáceho a zahraničného odboja,
vznik ČSR 28.10.1918,

MEDZIVOJNOVÁ EURÓPA

nové štáty na mape Európy, versaillský systém,
Rusko po prvej svetovej vojne (októbrový prevrat a jeho následky),
fašizmus v Taliansku, Mussolini,
Európa v tridsiatich rokoch, hospodárske krízy, nezamestnanosť,
Nemecko, nacionálny socializmus, Hitler,
rozvoj vedy, techniky, umenia,
postavenie Slovenska v novom štáte - politický život, demokratizácia spoločnosti,
sociálne zmeny,
národnostné zloženie Slovenska,
hospodárstvo - odbúravanie priemyslu , hospodárske krízy, nezamestnanosť,
zmeny v postavení žien v spoločnosti, rodinný život,
život na vidieku, v mestách,
rozvoj vedy, techniky, školstva, kultúry,
zmeny v obliekaní, šport,

Mníchov, Viedeň - územné straty Slovenska,

DRUHÁ SVETOVÁ VOJNA

príčiny vojny,
začiatok vojny, okupovanie západnej Európy,
prepadnutie Sovietskeho zväzu, rozšírenie vojny na iné kontinenty,
život v okupovanej Európe,
holokaust,
úloha vodcov - Hitler, Stalin, Churchill, Roosevelt,
použitie atómových bômb - Hirošima, Nagasaki,
zakončenie vojny, dôsledky, vznik OSN,
Slovenská republika - od autonómie k samostatnosti,
vzťah Slovenska s Nemeckom, s ostatnými štátmi,
politický, hospodársky a kultúrny vývoj,
vplyv vojny na život občanov,
Židia na Slovensku, riešenie židovskej otázky,
odboj - Slovenské národné povstanie,
obnovenie Československej republiky,

SVET PO DRUHEJ SVETOVEJ VOJNE

rozdelenie Európy,
integrácia západnej Európy,
sovietizácia východnej Európy,
koniec kolonializmu,
situácia na Strednom a Ďalekom východe,
rovnováha strachu,
rozklad sovietskeho bloku a pád komunistických diktatúr,
veda, umenie, kultúra vo svete,
postavenie Slovenska v ČSR po roku 1945,
politické zmeny - 1948, 1968, 1989,
politická emigrácia - protikomunistický odboj - prenasledovanie cirkví,
hospodárske a sociálne zmeny - industrializácia, kolektivizácia,
postavenie národnostných menšín,
kultúrny vývoj po roku 1945,

DEJINY SÚČASNOSTI

pád komunistickej diktatúry,
formovanie demokratickej spoločnosti,
vznik suverénnej Slovenskej republiky 1.1.1993,
začleňovanie Slovenskej republiky do medzinárodných štruktúr,
kultúra, veda, umenie.

Výkonový štandard

PRVÁ SVETOVÁ VOJNA

- žiak je oboznámený s obsahom a cieľmi vyučovania v 9. ročníku,
- žiak zhrnie nadobudnuté poznatky zo 7. a 8. ročníka,
- žiak opíše príčiny prvej svetovej vojny,
- rozumie pojmom atentát, ultimátum,
- žiak opíše pohyb na západnom a východnom fronte,
- žiak opíše príčiny vstupu USA do vojny,
- rozumie pojmom blesková a zákopová vojna,
- žiak popíše situáciu v Európe v r. 1918,
- vie vysvetliť pojmy „versailský systém“,
- vysvetli saintgermainskú zmluvu,
- vie základné informácie o trianonskej zmluve,
- žiak vie popísať a definovať zmeny vo svete po prvej svetovej vojne,
- žiak zhrnie nadobudnuté vedomosti,
- žiak popíše politické pomery v Rakúsko-Uhorsku na začiatku 20. stor.,
- žiak rozumie pojmom – zahraničný odboj,
- žiak opíše priebeh zahraničného odboja,
- rozumie významu Pittsburskej dohody,
- žiak opíše postavu T. G. Masaryka,
- žiak vie vysvetliť základné pojmy – légia, boľševik,
- vie popísať vzťah M. R. Štefánika a armády,
- žiak zhrnie nadobudnuté poznatky,
- žiak pracuje samostatne s využitím nadobudnutých vedomostí,
- žiak vysvetlí pojmy deklarácia a rezolúcia,
- žiak vysvetlí význam martinskej deklarácie,
- žiak popíše príčinu vzniku nového štátu,
- žiak pracuje s historickým časopisom,

MEDZIVOJNOVÁ EURÓPA

- žiak opíše diktatúru , ktorú nastolil Lenin,
- žiak vysvetlí význam boľševizmu,
- žiak vysvetlí situáciu v ZSSR po nástupe Stalina k moci,
- žiak vysvetlí situáciu v Taliansku,
- žiak zhrnie nadobudnuté poznatky,
- žiak pracuje samostatne s využitím nadobudnutých vedomostí,
- žiak popíše situáciu v Nemecku po prvej svetovej vojne,
- vysvetlí pojmy nacionalizmus, inflácia,
- opíše príčiny hospodárskej krízy,
- popíše rozvoj automobilového priemyslu,
- popíše zmeny životného štýlu po prvej svetovej vojne,
- vysvetlí prínos všeobecného volebného práva v živote,
- popíše situáciu na Slovensku v rokoch 1918-1919,
- popíše vzťahy ČSR s Maďarskom, Poľskom a Rumunskom,
- popíše dôvody národnostného problému,

- popíše moderný životný štýl na začiatku 20. storočia,
- žiak pracuje samostatne s využitím nadobudnutých vedomostí,

DRUHÁ SVETOVÁ VOJNA

- žiak popíše príčiny a zámienku II. svetovej vojny,
- žiak opíše osobu A. Hitlera,
- Žiak opíše vzťah židov a nacistického Nemecka,
- žiak charakterizuje, príčinu vstupu USA do vojny,
- žiak vysvetlí pojmy geto,
- žiak charakterizuje japonské požiadavky počas 2. svetovej vojny,
- žiak vysvetlí pôsobenie protifašistickej koalície,
- vie základné informácie o II. svetovej vojne,
- žiak zhrnie nadobudnuté poznatky o II. svetovej vojne,
- žiak pracuje samostatne s využitím nadobudnutých vedomostí,
- žiak charakterizuje HŠĽS,
- žiak vysvetlí vznik Slovenského štátu,
- žiak charakterizuje hlavných predstaviteľov slovenskej politickej scény v rokoch 1939-1945,
- žiak opíše osudy Židov žijúcich na Slovensku,
- vie základné informácie o osobe J. Tisa,
- žiak vie základné informácie o slovenskom hospodárstve v čase II. svetovej vojny,
- žiak pracuje samostatne s využitím nadobudnutých vedomostí,
- žiak prezentuje svoj názor na danú tému,
- žiak vysvetlí vznik SNS,
- žiak popíše Marshallov plán,

SVET PO DRUHEJ SVETOVEJ VOJNE

- žiak vysvetlí príčiny Studenej vojny,
- žiak pozná pojmy integrácia, NATO, berlínska kríza, RVHP, kubánska kríza, dekolonizácia,
- žiak charakterizuje príčiny a priebeh kórejskej a vietnamskej vojny,
- žiak vysvetlí pojmy Pražská jar, disident, politbyro, signatár,
- žiak charakterizuje osobu Gorbačova, W. Brandta,
- žiak charakterizuje priemyselnú a vedeckú revolúciu,
- žiak pracuje samostatne s využitím nadobudnutých vedomostí,
- žiak pripraví a prezentuje prezentáciu v power pointe pred celou triedou,
- žiak prezentuje svoj názor na danú tému,
- žiak charakterizuje KS a ČS,
- žiak opíše dôsledky februára 1948,
- žiak opíše súdne procesy po r. 1948,
- žiak vysvetlí pojmy „slovenský buržoázny nacionalizmus, socialistický realizmus a sociálna kultúrna revolúcia,
- žiak charakterizuje spoločenskú a politickú krízu v 60.r.,
- žiak opíše oteplenie Studenej vojny,

- žiak charakterizuje osobu A. Dubčeka,
- žiak vysvetlí pojmy rehabilitácia, Charta 77,

DEJINY SÚČASNOSTI

- žiak opíše situáciu a revolúciu v roku 1989 a porevolučný vývoj,
- žiak charakterizuje vznik Európskej únie
- žiak charakterizuje význam januára 1993 pre Slovensko,
- žiak zhrnie základné poznatky nadobudnuté počas celého roka.

Učebné zdroje

Na hodinách dejepisu sa budú používať učebnice: Kováč a kol. : Pátrame po minulosti. Dejepis pre 9. ročník základných škôl.

Hodnotenie predmetu

Hodnotenie a klasifikácia žiakov je súčasťou výchovno-vzdelávacieho procesu a bude realizovaná v súlade s aktuálnym Metodickým pokynom na hodnotenie žiakov základnej školy.

Zručnosť žiaka budeme hodnotiť známku s dôrazom na samostatnosť a správnosť zadaných úloh, na aktívne zapájanie sa do praktických činností, prezentáciu projektov, tvorbu vlastných referátov a ústnym skúšaním.

Oblasti hodnotenia:

- aktivita, zapojenie sa do činnosti
- snaha, usilovnosť
- samostatná práca – schopnosť samostatne hľadať riešenie
- práca v tíme
- tvorba projektu
- kontrola vedomostí

Na kontrolu a hodnotenie žiakov sa odporúčajú postupy:

1. verbálna forma kontroly – prezentovať poznatky žiaka na základe jeho odpovede. Hodnotiť podľa vzdelávacieho štandardu.
2. preverovať úroveň samostatnej práce žiakov – písomné testy, úroveň znalostí je vhodné hodnotiť prostredníctvom prezentácie projektov, referátov, súťaží či praktických zručností

Kritériá hodnotenia

- dbať na informatívnu, korekčnú a motivačnú funkciu hodnotenia
- dbať na pravidelnosť v hodnotení
- rešpektovať vekové a individuálne osobitosti žiaka
- pri priebežnom hodnotení prihliadať na jeho momentálnu psychickú i fyzickú disponovanosť
- pri súhrnom hodnotení objektívne hodnotiť kvalitu jeho vedomostí, zručností a návykov

Podklady na hodnotenie a klasifikáciu výchovno-vzdelávacích výsledkov získavať týmito metódami, formami a prostriedkami:

- sústavným diagnostikovaním žiaka,
- sústavným sledovaním výkonu žiaka,
- rôznymi druhmi skúšok /ústne i písomné/,
- analýzou výsledkov rôznych činností žiaka.